

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0822U100388

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-01-2022

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петрикiна Анна Сергiївна

2. Petrykina Anna Sergiivna

Кваліфікація: д.філософ, 016

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 016

Назва наукової спеціальності: Спеціальна освіта

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 18-01-2022

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти. Мова та література (англійська)

Місце роботи здобувача: Харківська обласна спеціальна гімназія-інтернат для сліпих дітей ім.В.Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 14084549

Місцезнаходження: , м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., , Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.450.004

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, м. Київ, 04060, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, м. Київ, 04060, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 14.29.25

Тема дисертації:

1. Формування творчої активності учнів 5-8 класів із порушеннями зору засобами музейної педагогіки
2. Creative activity formation of 5-8 grades students with visual impairments by means of museum pedagogy

Реферат:

1. У дисертації вперше науково обґрунтовано теоретико-методичні засади формування творчої активності учнів 5-8 класів із порушеннями зору та використання музейної педагогіки у цьому процесі. Виокремлено інтегральний потенціал поняття «творча активність особистості» (проявляється у високому рівні ініціативності, що характеризується зосередженістю на процесі втілення внутрішньої цілі у принципово нових: об'єктивних та суб'єктивних або вдосконалених значущих утвореннях), що стало конструктом у контексті наукового дослідження. Окреслено зв'язок ефективності реалізації фаз формування творчої активності з чутливими віковими періодами. З огляду на твердження, що фаза «спеціалізованої творчості», яка відповідає за формування творчих здібностей у відповідній сфері людської діяльності та забезпечує перехід до творчості оригінальної, припадає на час навчання школярів у 5-8 класах, у дослідженні уточнено особливості особистісного розвитку цієї категорії учнів у зазначений віковий період у

контексті формування їх творчої активності. Визнаючи обґрунтований факт, що порушення зорових функцій можуть негативно впливати на розвиток і формування особистісних якостей школярів, їхньої емоційно-вольової регуляції, знижувати їх активність, ключовим визначено твердження, що поведінкові відхилення в онтогенезі осіб із порушеннями зору вторинні, отже підлягають корекції. Це дало підстави для подальшого вивчення окресленої проблеми. Розроблено критеріальну базу дослідження стану сформованості творчої активності, її структурну модель, де кожній складовій частині творчої активності відповідає певний критерій (складовій частині «person» – ресурсний критерій, складовій частині «process» – мотиваційний критерій, «product» – діяльнісно-поведінковий критерій, «environment» – синергетичний). Окреслено організаційно-методичні підходи до проведення констатувального етапу дослідження та, з опорою на структурну модель творчої активності, розроблено діагностичний комплекс, виявлення стану сформованості творчої активності учнів 5–8 класів із порушеннями зору, який становить п'ять методик і охоплює дослідження чотирьох складових частин творчої активності: «person», «process», «product» та «environment». Всього в експериментальному дослідженні взяли участь 68 учнів із порушеннями зору, з них 38 респондентів 10–12 років і 30 респондентів 13–15 років; та 43 їх однолітки без порушень зору: 14 респондентів 10–12 років і 29 респондентів 13–15 років. Окрім того, було залучено 19 педагогів (10 – із загальноосвітніх шкіл та 9 – зі спеціальних загальноосвітніх шкіл), які працюють класними керівниками учнів 5–8 класів із порушеннями зору та без них, які стали респондентами нашого дослідження. З огляду на загальновідоме твердження, що приблизно в 12 років починають з'являтися вагомі особистісні новоутворення як-от: здатність оперувати абстрактними поняттями, аналізувати наслідки роботи та робити відповідні висновки, внутрішній план дій тощо, в експериментальних групах, до складу яких увійшли учні 5–8 класів із порушеннями зору (ЕГ1) та без них (ЕГ2), було виокремлено по дві підгрупи: ЕГ1 (I) для учнів 5–6 класів (10–12 років) та ЕГ1 (II) для учнів 7–8 класів (13–15 років) з порушеннями зору; ЕГ2 (I) та ЕГ2 (II) відповідно, без порушень зору.

2. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 016 Special Education. – Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology, National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, 2022. In the thesis theoretical and methodical bases of creative activity formation of 5–8 grades students with visual impairments and use of museum pedagogy in this process have been scientifically substantiated for the first time. The integral potential of the «personal creative activity» concept (manifested in a high level of initiative, characterized by a focus on the implementation of internal goals in fundamentally new: objective and subjective or improved significant formations), which became a construct in the context of the scientific research. Effectiveness of creative activity phases is linked to sensory age periods. Considering the statement that the phase of «specialized creativity», which is responsible for the formation of creative abilities in the definite sphere of human activity and ensures the transition to original creativity, is necessary during the students studying in 5–8 grades, the study clarifies personal development of this category of students during this period in the context of their creative activity development. Recognizing the well-known fact that visual impairments can negatively effect the development and formation of the schoolchildren personal qualities, their emotional and willful regulation, reduce their activity, a key statement has been made, that behavioral disorders in the ontogenesis of persons with visual impairments are secondary, therefore they are a subject to correction. This has led to further study of the issue. The criteria for the study of the state of creative activity have been developed, as well as its structural model, where certain criterion corresponds to each component of creative activity (component part «person» – resource criterion, component part «process» – motivational criterion, «product» – activity-behavioral criterion, «environment» – synergetic). Organizational and methodological approaches for carrying out the ascertaining experiment of the thesis have been defined and, on the basis of creative activity structural model, a diagnostic system for identifying the state of 5–8 grades students with visual impairments creative activity has been developed. This diagnostic system consists of five methodologies and covers research of four component parts of creative activity: «person», «process», «product», and «environment». The study engaged 68 visually impaired students, 38 of them were 10–12 years old and 30 ones were 13–15 years old; also there were 43 students without visual impairments: 14 of them were 10–12 years old and 29 ones were 13–15 years old. In addition, 19 teachers (10 from comprehensive secondary schools and 9 from special comprehensive secondary schools) as classroom

supervisors of the 5–8 grades students with and without visual impairments who have become respondents in our thesis were involved with the diagnostics. Considering the truism that at around the age of 12, new significant personal formations, such as ability to operate in abstract terms, analyze the effects of work and draw appropriate conclusions, an internal plan of action, etc., begin to appear, two sub-groups were identified in experimental groups, consisting of 5–8 grades students with and without visual impairments (EG1) and (EG2): EG1 (I) for 5–6 grades students (10–12 years) and EG1 (II) for 7–8 grades students (13–15 years) with visual impairments; EG2 (I) and EG2 (II) accordingly, for students without visual impairments.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Омельченко Ірина Миколаївна
2. Omelchenko Iryna Mykolayivna

Кваліфікація: д. психол. н., 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пахомова Наталія Георгіївна
2. Pakhomova Nataliia Heorhiivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:****Код за ЄДРПОУ:****Місцезнаходження:****Форма власності:****Сфера управління:****Ідентифікатор ROR:** Не застосовується**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Федоренко Світлана Володимирівна
2. Fedorenko Svitlana V.

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:****Код за ЄДРПОУ:****Місцезнаходження:****Форма власності:****Сфера управління:****Ідентифікатор ROR:** Не застосовується**Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кульбіда Світлана Вікторівна
2. Kulbida Svitlana V.

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:****Код за ЄДРПОУ:**

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костенко Тетяна Миколаївна

2. Kostenko Tatiana Mykolayivna

Кваліфікація: к. психол. н., 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Засенко В'ячеслав Васильович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Засенко В'ячеслав Васильович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.